

פרשת במדבר

לא סופר אותך

אחד משכניו של רבי אברהם אבן עזרא היה כומר חשוב, באחד הימים ראה האבן עזרא שהכומר עצוב ומדוכא. ניגש אליו ושאלו: "מדוע נפלו פניך,?" ענה לו הכומר: "לא תוכל לעזור לי בכך." הפציר בו האבן עזרא ושכנעו עד שנודע לו פשר הדבר. המלך שאל את הכומר שלוש שאלות וציוה אותו שילך לביתו ואל ישוב בלי תשובה. ובתוך שלושה ימים אם לא יענה - יהרגנו המלך.

אמר לו רבי אברהם: "אל דאגה, אני אלך במקומך ואענה כל מה שהמלך ירצה לדעת. רק תן לי את בגדיך ואתה קח את בגדיי והכל יהיה בסדר. במידה והמלך לא יהיה מרוצה - הוא יהרוג אותי. רק דבר אחד אבקש, אני כרגע טרוד בשמירת הביצים של תרנגולותיי אם תבטיח לי שתשב על חבית הביצים אלך למלך בלב שקט." הכומר הסכים ורבי אברהם פנה לארמון המלך ביום השלישי כשכובע הכמרים מכסה את עיניו וזקנו יורד לו על פי מידותיו.

המלך שאל שאלה ראשונה: "איפה נמצא אלוקים יותר, במזרח או במערב, בצפון או בדרום." רבי אברהם ביקש נר דולק וקיבל, ופנה למלך: "אדוני המלך, לאיזה כיוון מאיר הנר יותר - למזרח למערב לצפון או לדרום." המלך נהנה מהתשובה המחוכמת והמשיך הלאה.

שאלה שנייה. "כמה אני שווה,?" הוציא האבן עזרא מטבע מקומי מכיסו ואמר: "זה מה שאתה שווה!" שאל המלך: "מדוע החלטת שזה שווה,?" ענה האבן עזרא: "כי דמותך חקוקה עליו, סימן שזה השווה שלך..." המלך הסכים ופנה לקשה שבשאלות -

"מה אני חושב כעת בלבי." והאבן עזרא ענה בחיור: "אתה סבור שהכומר הוא העומד לפניך ואיך זה שלא ידעת שהוא כל כך חכם, אבל האמת היא שאני (וכאן הסיר רבי אברהם את הברדס מראשו) הוא הניצב לפניך. רצונך לדעת היכן הכומר? בוא עימי." והמלך ראה את הכומר המהולל דוגר על חבית ביצים לחרפת הכנסייה...

פרשת במדבר עוסקת בחלקה הגדול בספירת עם ישראל. הגמרא (יומא כב:) מצטטת פסוק מהנביא הושע: "והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא ייספר." לכאורה ישנה סתירה בפסוק עצמו, כשכתוב שמספר בני ישראל כחול הים - משמע יש להם מספר, וכשכתוב אשר לא ימד ולא ייספר - משמע הם לא ניתנים לספירה. מתרצת הגמרא "כאן בעושי רצונו של מקום, כאן באין עושי רצונו של מקום."

על מנת לפרש את הדברים נזקקים אנו למשלול הקולע, כתמיד, של רבי יעקב מדובנא: שני נערים סחו בעושרם של הוריהם. הראשון טען: "אבי עשיר יותר מאביך, כשהצצתי לכספת בביתנו ראיתי חבילות עבות של דולרים ארוזים בגומייה מגוהצים מהבנק. לא, לא של \$5 ולא של \$10. שטרות של \$100 נחים בשלווה ליום סגריר."

שמע השני וחייך: "אין ספק שאביך אדם עשיר, השאלה כאן היא רק מי יותר עשיר. ובכן, הסכת ושמע למה שאספר לך כעת. אצל אבי ה'יקר' אין דולרים מזומנים בכספת, אותם הוא מניח בארון במקום נסתר. בכספת עצמה שוכנות אגרות חוב שכל אחת מהן היא על סך \$20,000... הכספות של הורינו זהות, הכמות של הניירות בהן - זהה גם היא. אבל בעוד שאצל אביך יש כמה עשרות אלפי דולרים, חמישה ניירות ערך של אבי עוברות את כל תכולת הכספת בביתכם."

פרשת במדבר

כך מסביר רבי יעקב - המגיד מדובנא את תשובת הגמרא לסתירה בדברי הפסוק: כשבני ישראל לא מתנהגים כרצון ה' יש להם מספר מוגבל ומדויק, נניח שכל אחד שווה, כאדם, סכום- X זה הסכום שצריכים להכפיל פר-ראש. אבל כשבני ישראל עובדים את ה' בתורה, תפילה, גמילות חסד וכו' אז אין להם מספר! לכל אחד יש סכום משתנה בשווי ה"מניה" שלו. גם אם תספור ראשים - לא תוכל לדעת כמה שווה כל אחד לעצמו.

כל אחד מאיתנו הוא בעצם מניה נסחרת בבורסה האלוקית, הוא יכול לעמוד על השווי המינימאלי שבו הוא נברא, ואם ירצה יוכל להרבות בתורה ובמעשים טובים על מנת להרבות את מחיר המניה שלו לאין שיעור. וכפי שאמר האבן עזרא למלך: אתה שווה כפי המטבע שעליו אתה חקוק, כך ערכו של האדם נקבע לפי המעשים שעליהם הוא חתום.